

Ocells d'hivern, pardals d'estiu

JORDI DOMINGO CALABUIG

Ha arribat l'hivern. Temps de tancar-se a casa i passar les vesprades prop de la llar, o a tot estirar donar un passeig ràpid i fugaç pel poble. No obstant això, us recomane una caminada tranquil·la pel camp, una excursió pel terme amb els ulls ben oberts per a adonar-vos-en de la presència d'uns visitants molt especials que trobareu tot al llarg del vostre camí.

El més atrevit és el pitroig, aquest pardalet de cos rodó que amb el seus ulls curiosos i el seu davantal roig sembla vigilar de prop tots els moviments dels caminants. També veurem als roquerols voltant tot el dia al capdamunt dels masos amb un vol ràpid i silenciosos. Els tords, un poc més tímids, esperaran amagats entre la vegetació i fugiran amb un aleteig ràpid i sorollós quan se senten destorbats. Aquests i altres ocells d'hivern són en definitiva els visitants dels quals us parle.

Tanmateix, alguns de vosaltres també sabreu que aquesta agradable visita és tan sols temporal. Tant se val, a mesura que arribe la calor i s'allargue el dia tindrem nous companys. Al cel ja no veurem tan sols roquerols sinó també milers d'oronetes blaves volant en cercles, que fins i tot faran nius de fang a les jàsseres de les nostres cases. Als rius, entre el fullam dels xops i dels oms, gaudirem del melodiós cant de l'oriol i del cucut, i ja per les nits, ens n'anirem al llit amb els xiulets aflautats del xot, el més petit dels nostres musols.

Aquesta substitució faunística ens avisa dels canvis d'estació i és conseqüència directa de la migració. Les aus, tots els anys, travessen una gran part del planeta per tal de trobar els millors llocs d'hivernada, on els aliments són abundants i les temperatures són més suaus. De fet, aquest fenomen ha estat per als homes una mena de calendari natural per a predir els millors moments de sembra, de collita o qualsevol altra feina del camp.

El comportament migratori dels ocells va despertar un gran interès entre els primers estudiosos de la natura. Aristòtil, el gran naturalista grec, pensava que els ocells no migraven

sinó que simplement es transformaven. D'aquesta manera el pitroig es convertia en calderer quan arribava l'hivern, i alguns roquerols mudaven les plomes per tal de ser oronetes. També Olaus Magnus, un bisbe de la ciutat sueca de Uppsala al segle XVI (i gran estudiós dels animals), va aportar la seua pròpia "teoria". Segons ell, a la tardor les aus volaven fins als fangars per a refugiar-se. Allí s'adormien i poc a poc quedaven soterrades fins l'arribada de la calor. Al dibuix que teniu ací baix -extret de l'obra del propi Magnus- podeu veure com els pescadors arreplegaven peixos i oronetes fins i tot en les mateixes xarxes.

Però si voleu trobar una explicació original, ací teniu una de ben bona. A l'any 1250, un abat cistercenc alemany, ofuscat per resoldre aquest misteri, va decidir presentar una prova definitiva... I ho fa ver. Va lligar a la pota d'una oroneta un pergami on va escriure: "Oh, oroneta, on passes l'hivern?". Per a sorpresa de l'abat, un dia de primavera l'ocell aparegué al bell mig del pati del monestir amb un missatge que deia: "Vinc de l'Àsia, on és la casa de Pere".

Sense ànims de faltar al respecte de ningú, em permetreu dubtar de la paraula d'aquest monjo-ornitòleg, o almenys de l'ortodòxia del seu procediment experimental. No obstant això, i a pesar del meu escepticisme, m'agrada pensar que aquest podria haver estat la primera temptativa d'anellament d'aus de la història, el primer estudi seriós sobre les migracions. Sens dubte un fet admirable.

